

Резюме

Кулинич П. Ф. Принцип плюралізму форм господарювання у правовому забезпеченні товарного сільськогосподарського землекористування в Україні.

Досліджуються юридична природа та розвиток плюралізму форм господарювання як принципу правового забезпечення товарного сільськогосподарського землекористування в Україні. Обґрунтовується доцільність визнання спеціалізованих сільськогосподарських юридичних осіб основною формою господарювання на селі та збереження за ними статусу суб'єкта права приватної власності на землі сільськогосподарського призначення.

Ключові слова: сільськогосподарські землі, форми господарювання, плюралізм, юридичні особи, право.

Резюме

Кулинич П. Ф. Принцип плюрализма форм хозяйствования в правовом обеспечении товарного сельскохозяйственного землепользования в Украине.

Исследуются юридическая природа и развитие плюрализма форм хозяйствования как принципа правового обеспечения товарного сельскохозяйственного землепользования в Украине. Обосновывается целесообразность признания специализированных сельскохозяйственных юридических лиц основной формой хозяйствования на селе и сохранения за ними статуса субъекта права частной собственности на земли сельскохозяйственного назначения.

Ключевые слова: сельскохозяйственные земли, формы хозяйствования, плюрализм, право.

Summary

Kulinich P. Principle of pluralism of types of farming in legal promotion of commercial agricultural land use in Ukraine.

Both legal nature and development of pluralism of types of commercial farming as a principle of legal promotion of agricultural land use in Ukraine are investigated. The necessity of recognition of specialized agricultural legal entities as a main type of commercial farming as well as preservation for them the status of subjects of private ownership rights to agricultural land are grounded.

Key words: agricultural land, types of farming, pluralism, law.

Отримано 7.06.2013

УДК 349.41

Д. В. БУСУЙОК

Діана Вікторівна Бусуйок, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ПОНЯТТЯ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА СТАНДАРТІВ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ ТА ВІДТВОРЕННЯ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ ВІДПОВІДНО ДО ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ

Правове регулювання стандартизації в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів знаходиться на етапі становлення. Це вимагає визначення загальнотеоретичних положень – поняття стандартизації та стандартів у цій сфері правового регулювання суспільних відносин. Представники науки теорії держави та права, цивільного права, екологічного й земельного права вивчали у своїх роботах поняття стандартизації та стандартів. Визначені ними положення мають бути використанні під час дослідження теоретико-правових положень стандартизації в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.

У юридичній літературі радянської доби активно досліджували питання стандартизації в межах загальної теорії права та правового регулювання якості продукції. Вчені у своїх роботах обґрунтовували існування поряд з юридичними нормами техніко-юридичних норм, які регулюють суспільні відносини щодо використання предметів праці та природи¹.

Під стандартизацією вони розуміли правотворчу та правозастосовну діяльність. Якщо правотворча діяльність передбачала встановлення правил (норм), то правозастосовна – застосування правил (норм)².

Стандартизацію розглядали як частину системи державного управління народним господарством та як сферу правового регулювання. Під стандартизацією як частиною системи державного управління народним господарством розуміли планомірну діяльність держави в особі її компетентних органів зі встановлення та застосування обов'язкових до виконання норм (правил) з метою впорядкування роботи із розв'язання відповідних завдань. Під сферою правового регулювання розуміли суспільні відносини у сфері стандартизації³.

Дослідники того часу вважали за можливе розглядати діяльність зі стандартизації у широкому значенні. Під стандартизацією у широкому значенні розуміли встановлення не лише стандартів, а й інших обов'язкових правил, зокрема технічних умов⁴.

Щодо стандарту, то у юридичній літературі радянської доби розрізняли такі концепції його сутності: результативна концепція, документальна концепція, концепція нормативного акта, нормативна концепція⁵.

Результативна концепція була обумовлена визначенням стандарту, що було сформульовано Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO). Відповідно до цієї концепції стандарт – це результат роботи зі стандартизації, що його прийнято компетентною організацією. Він може бути: у вигляді документа, який містить низку вимог (норм), що підлягають виконанню; у вигляді основної одиниці або фізичної константи, наприклад, ампер; у вигляді предмета для фізичного порівняння, наприклад, метр.

Документальна концепція передбачала визначення стандарту як нормативно-технічного документа зі стандартизації, який встановлює комплекс норм, правил, вимог до об'єкта стандартизації та затверджений компетентним органом. До недоліків документальної концепції було віднесено те, що її прибічники визнавали головним не зміст (норми права, правила, вимоги) та не форму останнього (нормативний акт), а форму форми, тобто документальну форму нормативних актів, якими затверджуються відповідні стандарти. Відповідно до цієї концепції, стандарт – документ, який встановлює комплекс норм (правил, вимог). При цьому жодний документ не володіє нормотворчою здатністю. Нормотворчість – це прерогатива органів державної влади й управління, а не документів, здатних бути лише носіями інформації, зокрема інформації щодо нормативних актів вказаних органів.

Концепція нормативного акта передбачала, що стандарт являє собою нормативний акт з технічним (технічно-правовим, нормативно-технічним) змістом.

Нормативна концепція передбачала що стандарт – це норма права (норматив, технічний регламент). Зокрема, О. О. Красавчиков досліджував стандарт відповідно до нормативної концепції. На його думку, стандарт – це не документ і не нормативний акт, а система правових норм. Під стандартом він розумів систему правових норм, які регулюють суспільні відносини з приводу об'єктів стандартизації.

Концепція нормативного акта була запропонована на підставі дослідження стандарту як нормативного акта, який включає техніко-юридичні та юридичні норми. Під стандартом як нормативним актом розуміли прояв та безпосередній результат правотворчої діяльності держави, затверджений в установленому порядку спеціально уповноваженими державними органами, що має певну сферу дії за часом, простором та за суб'єктами. Було визначено, що для техніко-юридичної норми характерним є те, що технічне правило, являючи собою зміст цієї правової норми, встановлено у результаті пізнання діючих законів природи на основі висновків технічних та природничих наук. Не відносили до техніко-юридичних норм правила, які визначали порядок оформлення результатів випробувань, лабораторних аналізів оскільки вони не були пов'язані з висновками технічних та природничих наук, а визначались доцільністю з боку законодавця⁶.

При цьому у трактуванні стандарту в якості нормативного акта можна спостерігати певну непослідовність. Іноді вчені, досліджуючи стандарт як нормативний акт, вважали його і нормою права⁷.

Стандарт визначали у вузькому та у широкому значенні. У вузькому значенні під стандартом розуміли правовий акт (документ), який в найменуванні мав слово «стандарт». У широкому значенні під стандартом розуміли правовий акт, який мав у найменуванні не лише слово «стандарт», а й міг називатись технічною умовою⁸.

Таким чином, у юридичній науці радянської доби відсутній єдиний підхід до визначення поняття стандартизації та стандарту. Вчені у свої роботах віддавали перевагу положенню, відповідно до якого стандарт визначали як нормативний акт, який включає техніко-юридичні та юридичні норми. Вищевикладені підходи сприятимуть визначенню теоретико-правових положень щодо стандартизації в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів. Здійснювати комплексне правове регулювання стандартизації в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів неможливо без визначення поняття стандартизації та стандарту. Ці поняття визначались у роботах представників науки екологічного та земельного права. У зв'язку з цим постає потреба дослідити юридичну думку щодо стандартизації та стандартів в галузі охорони навколишнього середовища, а також охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.

Дослідженням поняття стандартизації та стандартів у галузі охорони навколишнього середовища займався Ю. С. Шемшученко⁹. Він розглядав стандартизацію у двох значеннях: у вузькому та широкому. У вузькому значенні вона охоплювала лише стандарти, а у широкому, окрім стандартів, близькі до них за своєю природою гранично допустимі концентрації шкідливих речовин у воді, повітрі та ґрунтах, будівельні норми й правила. Стандартизацію вчений визначав як планомірну діяльність держави в особі її компетентних органів щодо встановлення та застосування обов'язкових до виконання стандартів та інших нормативів з метою впорядкування робіт із забезпечення єдиних параметрів якості навколишнього середовища та вимог раціонального природокористування.

Ю. С. Шемшученко досліджував стандарт як норму права, а стандарти – як систему правових норм. Позиція автора потребує уточнення в частині співвідношення стандарту як норми права та як нормативного акта¹⁰. Вчений під стандартами в галузі охорони навколишнього середовища розумів затверджені в установленому порядку уповноваженими на те державними органами обов'язкові до виконання показники та нормативи, розраховані на багаторазове застосування, до випадків, які повторюються та спрямовані на забезпечення єдиних параметрів якості середовища проживання людини та вимог, які належать до раціонального використання природних ресурсів.

Представники науки екологічного права визначали у своїх роботах стандарти як нормативні акти, а правила, вимоги, які включались в стандарти, – як правові норми¹¹.

О. С. Колбасов досліджував поняття стандартизації та стандарту у сфері охорони навколишнього середовища. Під стандартизацією він розумів встановлення та застосування правил з метою впорядкування діяльності в певній сфері діяльності. Вчений досліджував стандарт як правовий акт, який закріплює переважно технічні правила, входить в систему права та займає особливе місце у ієрархії правових актів; відрізняється від законодавчих актів та актів підзаконного характеру¹².

О. М. Колотинська, досліджуючи правове регулювання кадастрових відносин, обґрунтувала положення, відповідно до якого технічна норма, що введена у нормативний акт та оформлена як правова, перетворюється на правову норму з технічним змістом¹³.

Представники сучасної науки екологічного та земельного права також досліджують правову природу стандартизації і стандартів. Відбувається аналіз стандартизації та стандартів відповідно до екологічного й земельного законодавства¹⁴.

А. М. Мірошніченко досліджував стандартизацію та стандарти у сфері правового регулювання земельних відносин. Позиція автора потребує уточнення в частині визначення співвідношення нормування з правотворчістю та правозастосовною діяльністю¹⁵. Вчений, досліджуючи нормування як засіб правового регулювання земельних відносин, обґрунтував положення, згідно з якими стандартизація є однією із форм здійснення нормування, а відповідні нормативи (якісні та кількісні показники) можуть отримувати правове закріплення у стандартах (нормативних документах зі стандартизації)¹⁶. При цьому нормування визначається ним як врегульована правовими нормами процесуальна діяльність уповноважених суб'єктів із розробки якісних та кількісних показників (нормативів) властивостей об'єктів права у складі проектів правових актів, а також діяльність щодо узгодження та експертизи таких правових актів, їх затвердження та оприлюднення у встановленому порядку¹⁷. У свою чергу земельно-правове нормування вчений визначає як врегульовану правовими нормами процесуальну діяльність уповноважених суб'єктів, що полягає у: а) розробці якісних та кількісних показників (нормативів) властивостей об'єктів земельних правовідносин; б) включенні нормативів до проектів правових актів; в) узгодженні та експертизі останніх; г) їх затвердженні та д) оприлюдненні у встановленому порядку¹⁸.

П. Ф. Кулинич обґрунтовує необхідність застосування стандартів та нормативів у процесі проведення агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення і запровадження сівозмін. Це, на його думку, дасть змогу деталізувати положення відповідних стандартів та нормативів щодо кожної земельної ділянки¹⁹.

Таким чином, у наявних дослідженнях представників науки екологічного та земельного права також не сформовано єдиний підхід до визначення поняття стандартизації та стандартів у галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів. Відсутність такого підходу вимагає проведення подальших досліджень і визначення на їх підставі поняття стандартизації та стандарту в галузі охорони земель і відтворення родючості ґрунтів.

¹ Вильнянский С. И. Правовые и иные социальные нормы в период развёрнутого строительства коммунизма / С. И. Вильнянский // Правоведение. – 1962. – № 4. – С. 14–16; *Опришко В.* Про правову природу стандарту. Стандарт: норма права, нормативний акт чи... / В. Опришко // Радянське право. – 1986. – № 11. – С. 29–32; *Полежаи П. Т.* Соотношение юридических и технических норм в социалистическом обществе / П. Т. Полежаи, В. С. Шелестов // Советское государство и право. – 1960. – № 10. – С. 13–21; *Право – на службу техническому прогрессу* // Советское государство и право. – 1969. – № 11. – С. 4; *Райгородский Н. А.* Роль права в ускорении технического прогресса / Н. А. Райгородский // Правоведение. – 1961. – № 2. – С. 41–43; *Черданцев А. Ф.* Понятие технико-юридических норм и их роль в формировании общественных отношений / А. Ф. Черданцев // Советское государство и право. – 1964. – № 7. – С. 134–138; *Шатков Г.* О соотношении технических и правовых норм / Г. Шатков // Вестник Ленинградского университета. – 1961. – № 17, Серия экономика, философия и права, Вып. 3. – С. 141–142; *Брославский Л. И.* Технический прогресс, стандарт, право / Л. И. Брославский, И. А. Халап // Советское государство и право. – 1971. – № 1. – С. 72–73.

² *Красавчиков О. А.* Государственный стандарт – система правовых норм / О. А. Красавчиков // Советское государство и право. – 1977. – № 5. – С. 77; *Право и качество продукции* / [Баринов Н. А. [и др.]; под ред. В. И. Новоселова. – М.: Юридическая литература, 1972. – С. 32; *Огрызков В. М.* Стандарт. Качество. Закон / Огрызков В. М. – М.: Юридическая литература, 1980. – С. 28; *Правовые проблемы стандартизации, метрологии и качества продукции: материалы Всесоюзной научно-практической конференции (Москва, 15–17 ноября 1971 г.).* – М.: Издательство стандартов, 1972. – С. 18.

³ *Брославский Л. И.* Технический прогресс, стандарт, право / Л. И. Брославский, И. А. Халап // Советское государство и право. – 1971. – № 1. – С. 70–71.

⁴ *Право и качество продукции* / [Баринов Н. А. [и др.]; под ред. В. И. Новоселова. – М.: Юридическая литература, 1972. – С. 29.

⁵ *Красавчиков О. А.* Вказана праця. – С. 72–79.

⁶ *Брославский Л. И.* Вказана праця. – С. 73; *Емельянова М. Б.* Государственная система стандартизации и качество продукции / М. Б. Емельянова // Советское государство и право. – 1966. – № 4. – С. 47; *Емельянова М. Б.* Качество, стандартизация и право / Емельянова М. Б. – Рига: ЛИЕСМА, 1977. – С. 22; *Опришко В.* Про правову природу стандарту. Стандарт: норма права, нормативний акт чи...! / В. Опришко // Радянське право. – 1986. – № 11. – С. 29–32; *Право и качество продукции* / [Баринов Н. А. [и др.]; под ред. В. И. Новоселова. – М.: Юридическая литература, 1972. – С. 28; *Огрызков В. М.* Правовое регулирование качества продукции / Огрызков В. М. – М.: Юридическая литература, 1973. – С. 74; *Огрызков В. М.* Стандарт. Качество. Закон / Огрызков В. М. – М.: Юридическая литература, 1980. – С. 29; *Черданцев А. Ф.* Техничко-юридические нормы в советском праве: автореф. дисс. ... к. ю. н. / А. Ф. Черданцев. – Свердловск, 1963. – С. 9, 15; *Новоселов В. И.* Правовые основы государственной стандартизации в СССР / Новоселов В. И. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1984. –

С. 35; Правовые проблемы стандартизации, метрологии и качества продукции: материалы Всесоюзной научно-практической конференции (Москва, 15–17 ноября 1971 г.). – М.: Издательство стандартов, 1972. – С. 18, 133–134, 157.

⁷ Емельянова М. Б. Вопросы стандартизации и качества продукции (правовой аспект) / Емельянова М. Б. – Таллин: Сектор права Института экономики АН Эстонской ССР, 1967. – С. 64; Правовые проблемы стандартизации, метрологии и качества продукции: материалы Всесоюзной научно-практической конференции (Москва, 15–17 ноября 1971 г.). – М.: Издательство стандартов, 1972. – С. 133–134; Шелестов В. С. Основные проблемы обеспечения качества продукции в хозяйственных договорах: автореф. дисс. ... докт. юрид. наук / В. С. Шелестов. – Х., 1967. – С. 13.

⁸ Право и качество продукции / [Барин Н. А. [и др.]; под ред. В. И. Новоселова. – М.: Юридическая литература, 1972. – С. 28–29.

⁹ Шемшученко Ю. С. Государственное управление охраной окружающей среды в СССР: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.02 / Шемшученко Юрий Сергеевич. – К., 1978. – С. 130–142; Шемшученко Ю. С. Организационно-правовые вопросы охраны окружающей среды в СССР / Шемшученко Ю. С. – К.: Наукова думка, 1976. – С. 68–74.

¹⁰ Шемшученко Ю. С. Государственное управление охраной окружающей среды в СССР: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.02 / Шемшученко Юрий Сергеевич. – К., 1978. – С. 132–134; Шемшученко Ю. С. Организационно-правовые вопросы охраны окружающей среды в СССР / Шемшученко Ю. С. – К.: Наукова думка, 1976. – С. 69.

¹¹ Хламов И. Т. Формирование качества окружающей среды – научная основа её охраны и рационального природопользования / И. Т. Хламов // Советское государство и право. – 1985. – № 12. – С. 64.

¹² Окружающая среда под охраной закона / [Некрасова Г.А. [и др.]; под ред. О.С. Колбасов, М. М. Славин. – М.: Институт государства и права АН СССР, 1982. – С. 59–60, 68.

¹³ Колотинская Е. Н. Правовые основы природно – ресурсных кадастров в СССР / Колотинская Е. Н. – М.: Издательство Московского университета, 1986. – С. 95–97.

¹⁴ Долина Л. Ф. Стандартизація та метрологія у сфері охорони довкілля: навчальний посібник / Долина Л. Ф. – К.: Знання, 2007. – 199 с.; Екологічне право України. Академічний курс: підручник / [Балюк Г. І [та ін.]; за ред. Ю. С. Шемшученка. – К.: Юридична думка, 2005. – С. 226, 399; Стойков В. Ф. Екологіческая безопасность в строительной деятельности: организация и управление: учебное пособие для вузов / В. Ф. Стойков, И. М. Потравный. – М.: Экономика, 2011. – С. 205.

¹⁵ Мірошніченко А. М. Нормування як засіб правового регулювання земельних відносин: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.06 / Мірошніченко Анатолій Миколайович. – К., 2004. – С. 15.

¹⁶ Там само. – С. 78.

¹⁷ Там само. – С. 17.

¹⁸ Там само. – С. 33.

¹⁹ Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія / Кулинич П. Ф. – К.: Логос, 2011. – С. 570.

Резюме

Бусуйок Д. В. Поняття стандартизації та стандартів в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів відповідно до правової доктрини.

У статті досліджено підходи до визначення поняття стандартизації та стандартів у галузі охорони земель і відтворення родючості ґрунтів. Наведені підходи сформульовано в роботах представників науки теорії права, цивільного права, екологічного та земельного права. У юридичній науці радянської доби відсутній єдиний підхід до визначення поняття стандартизації та стандарту. Ці поняття визначались у роботах представників науки екологічного та земельного права. У їх дослідженнях також відсутній єдиний підхід до визначення поняття стандартизації та стандартів у галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів. Відсутність такого підходу вимагає проведення подальших досліджень і визначення на їх підставі поняття стандартизації та стандарту в галузі охорони земель і відтворення родючості ґрунтів.

Ключові слова: стандартизація, стандарт, норма, земля, навколишнє середовище.

Резюме

Бусуйок Д. В. Понятие стандартизации и стандартов в сфере охраны земель и возобновления плодородия почв согласно правовой доктрине.

В статье проведено исследование подходов к определению понятия стандартизации и стандартов в сфере охраны земель и возобновления плодородия почв. Указанные подходы сформулированы в работах представителей науки теории права, гражданского права, экологического и земельного права. В юридической науке советского периода отсутствует единый подход к определению понятия стандартизации и стандарта. Эти понятия определялись в работах представителей науки экологического и земельного права. В исследованиях представителей науки экологического и земельного права также отсутствует единый подход к определению понятия стандартизации и стандартов в сфере охраны земель и возобновления плодородия почв. Отсутствие такого подхода требует проведения дальнейших исследований и определения на их основании понятия стандартизации и стандарта в сфере охраны земель и возобновления плодородия почв.

Ключевые слова: стандартизация, стандарт, норма, земля, окружающая среда.

Summary

Busuiok D. The standardization's and standard's conception in the sphere of land guard and soil recreation according to law doctrine.

In the article the approaches to determination of standardization's and standard's conception in the sphere of land guard and soil recreation have been researched. These approaches have been set in the works, which are specialized in the theory of law, civil law, land end ecological law. The main approach to determination of standardization's and standard's conception is absent in the legal science of soviet time. These conceptions have been worked out by ecological and land law science representatives. The main approach to determination of standardization's and standard's conception in the sphere of land guard and soil recreation is also absent in research-

es of ecological and land law science representatives. Absence of such approach requires the necessity of further researches and determination of standardization's and standard's conception in the sphere of land guard and soil recreation.

Key words: standardization, standard, norm, land, the environment.

Отримано 5.06.2013

УДК 349.6

А. М. ГАЙДАЙ

Андрій Миколайович Гайдай, Президент Всеукраїнської правоекологозахисної організації «Зелений Тризуб», заслужений працівник освіти України

ВИДОБУТОК СЛАНЦЕВОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ІНСТИЛЯЦІЇ

24 січня 2013 р. в Давосі (Швейцарія) Міністр енергетики і вугільної промисловості України Едуард Ставицький від імені держави Україна підписав Угоду «Про розподіл вуглеводів, які видобуватимуться у межах ділянки Юзівська», між державою Україна, компанією «Шелл Експлорейшн енд Продакшн Юкрейн Інвестментс (IV) Б. В.» (надалі – Шелл) та ТОВ «Надра Юзівська» (надалі – Угода) на строк 50 років. Даною Угодою передбачено спільне проведення Сторонами геологорозвідувальних та видобувних робіт по видобутку природного газу зі сланцевих та інших «нетрадиційних» пластів на території Донецької (7 районів) і Харківської (3 райони) областей.

Її укладення подається урядовцями і більшістю ЗМІ як гарантія власної енергетичної безпеки та швидкого звільнення України від газової залежності, яка існує «дякуючи» газовим угодам Юлії Тимошенко. Проте суспільство віднеслося до питання видобутку сланцевого газу по-різному. З одного боку, громадяни стурбовані небезпекою технологій добування газу для їх здоров'я і навколишнього середовища, з іншого – звучить вимога будь-якою ціною позбутися залежності від споживання російського газу.

За таких умов виникла нагальна потреба обговорити умови підписаної Угоди з Шелл на рівні експертів, науковців, екологів, юристів, економістів і громадських організацій. Але виявилось, що 11 лютого 2013 р. уряд України прийняв рішення застосувати гриф «конфіденційно» щодо тексту Угоди. Тобто вона стала недоступною для ознайомлення не лише громадянам держави, але й фахівцям та депутатам різного рангу, в тому числі голові парламентського Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Ірині Сех, яка звернулася до прем'єр-міністра України Миколи Азарова з відповідним листом. Отримана відмова глави уряду щодо надання тексту Угоди народному депутату України Ірині Сех з мотивів її конфіденційності, є грубим порушенням п. 3 ст. 19 Закону України «Про статус народного депутата України» – закон встановлює право народного депутата знайомитися з будь-якою конфіденційною чи таємною інформацією з питань депутатської діяльності. Ця ситуація стала аналогічною з підписаною у 2008 р. газовою угодою з Росією, коли з текстом останньої довгий час не міг ознайомитися навіть Президент України. Наслідки тієї таємничої угоди ми відчуваємо і досі – вони вдарили не лише по іміджу країни, але й по її економічній незалежності.

Лише нещодавно у відкритому доступі з'явився проект Угоди «Про розподіл вуглеводів, які видобуватимуться у межах ділянки Юзівська, між державою Україна, Шелл і ТОВ «Надра Юзівська» (надалі – проект Угоди), що підписувалася в Давосі. У даний проект Угоди могли вноситися певні зміни, в тому числі і суттєві, але загальна канва і основні пункти проекту є такими, що дають можливість провести правовий аналіз його основних положень відповідно до законодавства України.

Слід зазначити, що активне видобування сланцевого газу проводиться нині лише у США і Австралії. Проте перед тим, як приступити до цієї нової і специфічної господарської діяльності, усі інститути державного управління країн заздалегідь провели підготовку, в тому числі багато років вносили зміни до свого національного законодавства. У 2012 р. американські спеціалісти, на основі отриманого більш ніж десятирічного досвіду з видобутку сланцевого газу методом гідравлічного розриву (фрекінгу), підготували звіт «Сланцевий газ: екологічна і нормативно-правова оцінка», в контексті якого рекомендували внести 50 поправок до українського законодавства у разі прийняття українським урядом рішення щодо видобутку сланцевого газу.

У Європі й досі не можуть завершити законодавчу роботу, яка б гарантувала відсутність будь-яких ризиків при розвідці і видобуванні сланцевого газу. Експерти, які на замовлення Європарламенту проводили дослідження з цього питання, зробили висновок, що на законодавчому рівні Європа ще не готова добувати у себе сланцевий газ. Європейський союз нині намагається оцінити ризики від видобування сланцевого газу і внести відповідні поправки у законодавство, щоб регулювати цей процес. Тому виглядає дивним і без-